ឱ! មហាភ្នំដងរែក

អនុស្សាវរីយ៍ដ៏មហាខ្លោចផ្សាក្នុងរបបសម័យខ្មែរក្រហម

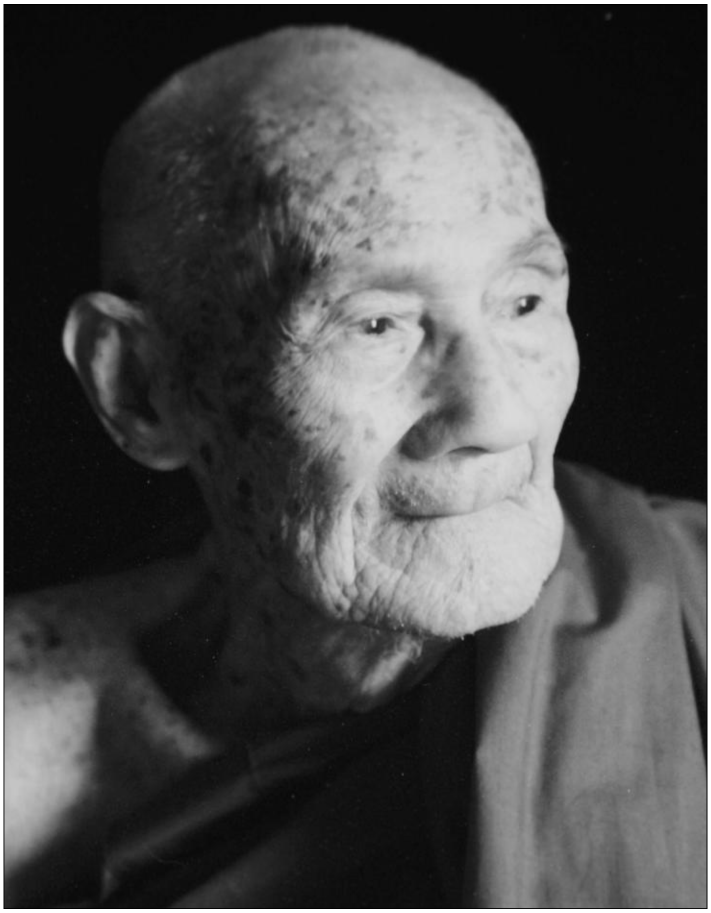

ព្រះតេជគុណ អគ្គធីបោ លី វ៉ាន់

ព្រះចៅអធិការ វត្ត ពន្លឺពុទ្ធចក្រ
ទីក្រុងឡូវែល, រដ្ឋម៉ាស្សាឈូសេត, សហរដ្ឋអាមេរិក
គ.ស. ១៩៨២ - ព.ស. ២៥២៥

រៀបចំចងក្រងបោះពុម្ពដោយ

យឿន សំខាន់

មេសា ២០០៩

ឱ! មហាគ្រោះកាចអាក្រក់

អនុស្សាវរីយ៍ដ៏មហាខ្លោចផ្សាក្នុងរបបសម័យខ្មែរក្រហម

នមោនមស្សការលើកហត្ថាឱនសិរសី   បង្គំរតនត្រៃដាក់តម្កល់លើសិរសា
គ្រានេះនឹងសម្តែងថ្លែងដំណាលពីព្រឹត្តិការណ៍   ប្រវត្តិសាស្រ្តដ៏ខ្លោចផ្សារាស្ត្រកម្ពុជាត្រូវរងទុក្ខ ។

ដប់ប្រាំពីរមេសាមួយពាន់ប្រាំបួនរយចិតប្រាំ   ប្រជារាស្ត្រត្រូវរងកម្មជិតបួនឆ្នាំក្នុងនរក
ខ្មែរក្រហមវាសម្លាប់ស្លាប់រង្គាលគ្រប់ភូមិស្រុក   ខ្លះសម្លាប់ទាំងទារករស់ទាំងពូជគ្មានប្រណី ។

វារឹបអូសយកអស់ទ្រព្យរបស់ទាំងប៉ុន្មាន   ស្លាបព្រានិងឆ្នាំងចានកាំបិតពូថៅកញ្ឆើល្អី
ទីក្រុងស្ងាត់ជ្រងំផ្ទះធំៗ រុះហិនហៃ   ជម្លៀសរាស្ត្រទៅនៅព្រៃគាស់រានដីគ្រប់មណ្ឌល ។

វត្តអារាមយកធ្វើគុកឃុំអ្នកស្រុកធ្វើទោសពៃរ៍   គម្ពីរអដ្ឋបាលីចោលដាសដីតាមជើងថ្នល់
ពុទ្ធរូបទាំងធំតូចវាវាយខ្ទេចអស់គ្មានសល់   មន្ត្រីសង្ឃគ្រប់មណ្ឌលស្លាប់គ្មានសល់ដោយប្រល័យ។

ពង្រាត់អស់កុមារព្រាត់ប្រាសគ្នាពីម៉ែឪ   បំបែកនាំយកទៅទុកឲ្យនៅស្ថានដទៃ
អ្នកខ្លះប្រាសច្រើនខួបមិនដែលជួបកូនប្រុសស្រី   ទោះឈឺឬស្លាប់ក្តីក៏ឥតបីបានដឹងដែរ ។

ធ្វើការជាទម្ងន់ស៊ូអត់ធន់ព្រោះខ្លាចក្ស័យ   វាវាយធាក់មនុស្សស្រីដែលមានផ្ទៃជិតគ្រប់ខែ
ស៊ីបបរាវកខ្ចកសោជាងជ្រូកអន់លើសឆ្កែ   ម្ហូបអាហារច្រើនបន្លែស្ងោរតែផ្ទីនិងត្រកួន ។

ដាច់បបរបួនប្រាំថ្ងៃវាឲ្យស៊ីតែកន្ទក់   ហេវពេកដេកមិនលក់មុខស្លាំងស្លក់ស្គមទាំងខ្លួន
គ្មានកម្លាំងទៅធ្វើការចោរមោហាវារុកគួន   ខំត្រដរលុះស្លាប់ខ្លួនប្រពន្ធកូននៅកំព្រា ។

ស្រីក្រមុំខូចរូបឆោមកាយទ្រុឌទ្រោមដូចជាយាយ   ប្រុសកម្លោះផងទាំងឡាយខ្លួនប្រែក្លាយដូចជាតា
ជង្គង់ធំជាងភ្លៅក្បាលនោះកូវធំជាងស្មា   ជ្រុះអស់ទាំងកេសាឈឺគ្រាំគ្រាជាទម្ងន់ ។

មុខហើមភ្នែកលឿងស្លេកគ្មានថ្នាំពេទ្យព្យាបាលរោគ   ស្លាប់អស់ច្រើនគរគោករោគរាតត្បាតគ្រប់តំបន់
ដាច់ពោះស្លាប់ជិតអស់គ្មានស្រណោះប្រជាជន   ហេវហត់ស្លាប់ទាន់ហន់កប់មិនទាន់រាល់ខែថ្ងៃ ។

ខ្លះខំគេចភៀសប្រាណវាចាប់បានវាយសម្លាប់   ខ្លះត្រូវមីនផ្ទុះងាប់ខ្លះបាញ់ស្លាប់ជិតដែនថៃ
មួយរយរត់រួចមួយស្លាប់រង្គួយពាសពេញព្រៃ   ពួកវាយាមរាល់ថ្ងៃចាំប្រល័យគ្រប់ទិសទី ។

វាស្ត្រូវអន្តរធានស្លាប់វាល់លានដោយដៃទមិឡ
ស្លាប់ដោយធ្វើការធ្ងន់ខ្លះស្លាប់ដោយគ្មានបាយស៊ី
ចាប់ចងកាប់ផ្តាច់ផ្តិលឆ្អឹងដេរដាសពេញធរណី
អត់ម្ហូបឃ្លានពេញទីស៊ីកណ្តុរជាអាហារ ។

លុះឆ្នាំចិតប្រាំបួនយួនចូលវាយកំចាត់ទមិឡ
ឯកឧត្តមហេងសំរិនឡើងគ្រប់គ្រងរដ្ឋកម្ពុជា
ខែមួយថ្ងៃប្រាំពិលទមិឡបោលចូលព្រៃព្រឹក្សា
វាស្ត្ររាងចាលក៏នាំគ្នាភៀសអាត្មាចោលស្រុកស្រែ ។

ចូលដល់ព្រំដែនថៃចោរចម្រៃប្លន់យកអស់
ចោរសៀមវាវាយតប់ជ្រមុញទ្រូបលើភ្លីស្រែ[១]
មាសពេជ្រទ្រព្យរបស់គ្មានសល់សោះទាំងចិនខ្មែរ
ឆែកខ្លួនគ្មានសល់ទេឆោររហូតទ្វារតូចធំ ។

រួចផុតពីចោរប្លន់ចូលតំបន់ភូមិណងចាន
បញ្ជូនជនភៀសប្រាណរាប់រយឡានដោយបង្ខំ
មិនអាចស្នាក់យូរបានសៀមសាមាន្យវាធាក់ច្រំ
ដឹកទៅដាក់នាជួរភ្នំព្រំដែនខែត្រព្រះវិហារ ។

លុះព្រឹកឡើងដេញឲ្យចុះបាញ់បង្រុះស្លាប់ច្រើនក្រៃ
ភិតភ័យខ្លាំងក្រៃលែងរត់ប្រដែងពារលើគ្នា
ក្មេងចាស់ទាំងប្រុសស្រីនិងកូនខ្ចីស្លាប់ត្រៀបត្រា
ដណ្តើមចុះពីបុព្វតារអន្ទះសាព្រោះខ្លាចក្ស័យ ។

ផ្លូវចុះភ្នំចោតចង្អៀតខំប្រជ្រៀតប្រពូនគ្នា
ទម្លាក់សំពាយចុះពួកប្រុសៗ លោតចុះខ្មី
ប្រតោងឫសរុក្ខាមែកព្រឹក្សាលតា[២]ព្រៃ
ចាំទទួលយកកូនខ្ចីតពីដៃនៃមាតា ។

ចុះពីព្រឹកលុះរសៀលទើបដល់ក្នុងជ្រលងភ្នំ
ពួកខ្លះរកកាច់ឧសផ្ទុះគ្រាប់ស្លាប់ច្រើនមហិមា
សងខាងព្រៃជិតជុំភ្នំមួយគូទន្ទឹមគ្នា
ខ្លះស្វែងរកគង្គាជាន់ត្រូវមីនផ្ទុះស្លាប់ទៅ ។

ជនភៀសខ្លួនច្រើនម៉ឺននាក់ធ្លាក់នៅក្នុងភាពអាសន្ន
នឹងងាកថយក្រោយវិញសៀមស្ទាក់បាញ់មិនឲ្យទៅ
តក់ស្លុតភ័យស្លោស្លន់នឹកគុណព្រះ-គុណម៉ែឪ
នឹងទៅមុខឥតមានផ្លូវក្រាស់ដោយស្មៅនិងស្បូវភ្លាំង ។

ចុះទឹកជួបក្រពើឡើងទៅលើប្រទះខ្លា
គ្រានោះពួកចាមជ្វាហ៊ានពុះពារយ៉ាងក្លាខ្លាំង
ចូលព្រៃទាក់បន្លាឡើងរុក្ខាវាក់នឹងស្រាំង
បើកផ្លូវជាអាទិ៍តាំងមីនផ្ទុះខ្ទាំងស្លាប់ត្រៀបត្រា ។

“ ឪ! មហាភ្នំដងរែក វែងអនេកធំស្កឹមស្កៃ
សូរស័ព្ទរៃកណ្តឹងយំទ្រហឹងឆ្លើយឆ្លងគ្នា
ដើមស្រឡៅខ្ពស់ត្រៃឈៃត្របែកព្រៃជ្រៃជន្លា
ស្រណោះដល់ជនកម្ពុជាចរលីលាកំសត់ក្រៃ ។”

---

[1] បានហូដោះយកខ្សែក្រវាត់មាសពីចង្កេះកែវអោយទៅសៀម ហើយចោរសៀមវាដាល់មួយដៃផ្កាប់មុខទៅនឹងភ្លឺស្រែ ព្រោះវាខឹងដោយក្រអោយខ្សែក្រវាត់ទៅវា គឺថា បើវាមិនកំហែងយើងមិនអោយវា។

[2] លតាជាតិ ជាតិវល្លិ៍គ្រប់ប្រភេទតែងដុះវារឡើងដើមឈើ។

ដើររុកក្នុងព្រៃជ្រៅពារលើស្មៅស្បូវស្បាតក្រាស់ គ្រាប់មីនផ្ទុះច្រើនណាស់ត្រូវក្មេងចាស់ស្លាប់ពេញព្រៃ
អ្នកខ្លះត្រូវរបួសបាក់បែកអស់ទាំងជើងដៃ ដេកស្តូកបាត់ស្មារតីចាំតែថ្ងៃក្ស័យជីវា ។

ឯប្រពន្ធនិងកូនតូចស្បៀងក៏ហោចទ្រាំមិនបាន ចោលប្តីក្នុងស្មសានយំបោកប្រាណអន្ទះសា
នឹងនៅកំដរប្តីគ្មានចំណីបរិភោគ្គា ហើយខំកាត់ក្តីមេត្តាចោលសង្សារទាំងអាល័យ ។

ពួកជនពនេចរខំត្រដរឆ្លងព្រៃភ្នំ អត់បាយកូនវាយំឈឺរងំងាប់ច្រើនក្រៃ
ដើរដេកស៊ីជិតខ្មោចក្លិនអសោចិស្អុយពេកក្រៃ ខ្លះហើមធំស្គមស្គៃខ្លះបាក់ដៃបែកសិរសា ។

ដើរប្រុងគ្រប់ជំហានឈានតម្រូវដានអ្នកមុន ខុសដានមុនតែស្កុនអន្តរាយដល់ជីពជន្មា
រយៈផ្លូវដែលវិបត្តិត្រូវប្រយ័ត្នប្រាំទិវា មួយគាវុត[3]នៃមាគ៌ាត្រូវយាត្រាអស់ប្រាំថ្ងៃ ។

អ្នកខ្លះមានកូនពីរ[4]កើតកញ្ជ្រិលទាំងអស់គ្នា ខំរែកកូនលុះហើមស្មាចរយាត្រាកាត់ព្រឹក្សព្រៃ
ស្ត្រីខ្លះប្រសូតកូនតាមនាគីឡូសាមប្រាំបី ខ្លះរលូតកូនពីផ្ទៃលំបាកក្រៃស្ទើរមរណា ។

ខ្លះមកដល់ភូមិសាឯមកើតកូនស្រីស្រស់ប៉ប្រិម ជីតា[5]អរញញឹមដាក់ឈ្មោះចៅ សាឯមព្រឹក្សា
ខ្លះកើតកូននៅជើងភ្នំភ្លៀងបំព្រំសែនរងា ខ្លះចោលម្តាយចាស់ជរានាជើងភ្នំគួរស្រណោះ ។

ផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រយាលយប់ដេកបាលភ្លៀងនិងខ្យល់ រងាញាក់ស្ទើរហាល់រកភ្លើងគល់រលត់អស់
មូសសុចច្រើនពន់ពេកឥតបានដេកបន្តិចសោះ សំពត់អាវទទឹកអស់គ្មានស្ងួតសោះសើមវាល់ព្រឹក។

លុះឧទ័យព្រះសុរិយាហើយនាំគ្នាចរចេញខ្មី ដល់ភ្នំត្បែងមានជ័យរមូលផ្ទៃញ័រគគ្រឹក
អស់កម្លាំងឈប់សម្រាកដោយលំបាកយ៉ាងពន្លឹក ឃ្លានបាយក្រហាយទឹកញ័រល្វិចល្វើកដោយហត់នឿយ។

ដើរដេកផ្ទាល់ផែនដីតាមដងព្រៃក្បែរជើងថ្នល់ ជិតពីរខែស្ទើរដាច់ខ្យល់ក្រែងមិនដល់ផ្ទះវិញឡើយ
ខោអាវថ្មីគ្មានសល់សោះដូរស៊ីអស់តាមផ្លូវហើយ គ្មានទាំងកន្ទេលខ្នើយដេកកើយដៃអស់សង្ឃឹម ។

មិនអាចទ្រាំក៏នាំគ្នាភៀសអាត្មាប្រថុយស្លាប់ ផ្សងព្រេងស្វែងរកភ័ព្វឆ្ពោះពាយព្យទិសបស្ចិម
ដើរវាងឆ្នាំយាមផ្លូវត្រូវលុយទឹកឆ្ងាយសន្លឹម គេចខ្លួនផុតមានសង្ឃឹមឆ្ពោះបស្ចិមខំយាត្រា ។

ដល់ស្រុកស្រីសោភ័ណស្កុនដំណើរច្រើនរាត្រី ទម្រាំដល់ជរំថ្មីភ័យតាមផ្លូវជាច្រើនគ្រា

---

[3] ១-គាវុត គឺរង្វាស់បុរាណ មានប្រវែង ២០០០ព្យាម គឺ១០០សិន ។ មួយព្យាម គឺមានចំនួនមួយកាងដៃ គឺប្រវែងបួនហត្ថ ។

[4] តាន់គិមអ៊ានខំរែកកូនពីរ ឈ្មោះនាងផង នាងភាពដែលកើតរោគកញ្ជ្រិលទាំងពីរ។

[5] ជីតាឈ្មោះហូអ៊ីវចាយ ដាក់ឈ្មោះអោយចៅស្រី សាឯមព្រឹក្សា។

ស្អាក់នៅជាងមួយខែព្រួយឥតល្ហែរាល់ទិវា　　អាវ៉ាសែជនពាលាវ៉ារឹបជាន់ឥតប្រណី ។

ពួកបីសាចក្នុងជំរំព្រាំខ្មែរថៃវាបំភ័ន្ត　　បំភ័យប្រជាជនមិនឲ្យចូលទៅស្រុកថៃ
ឃាត់ឃាំងប្រជាជនទុកធ្វើឈ្នាន់សម្រាប់គៃ　　លក់អំណោយយកកម្រៃធ្វើសេដ្ឋីសម្រាប់វា ។

អន្តរជាតិរដ្ឋបាលថៃប្រោសប្រណីនាំយកឡាន　　ទៅដឹកជនភៀសប្រាណរាប់រយឡានចូលភារា
អ្នកខ្លះមិនហ៊ានចេញដោយចាញ់កលល្បិចពួកវា　　លុះដល់ខ្មាំងវាយប្រហារទើបនាំគ្នារត់រចល់ ។

ជនភៀសខ្លួនដូចជាចក រសាត់កកក្នុងទន្លេ　　គ្មានទីស្ថានស្ថិតស្ថិរតែងតែរេទៅតាមខ្យល់
ផ្សងព្រេងក្នុងជលសាក្រោមបញ្ជានៃកម្មផល　　ខ្លះត្រូវស្លាប់ខ្លះនៅសល់ខ្លះឡើងដល់ស្ថានសួគ៌ា ។

គឺស្លាប់ដោយពួកព្រៃចោរចង្រៃជាច្រើនក្រុម　　ច្បាំងគ្នាដណ្តើមធំក្នុងជំរំក្រៅនានា
ទ័ពយួនក៏ចូលវាយកៀរយករាស្ត្របានច្រើនគ្នា　　រុញត្រឡប់ទៅកម្ពុជាស្វ័យត្រានវាប្លន់យកអស់។

សម្រាតយកទាំងអាវខោគ្មានអាសូរខ្មែរដូចគ្នា　　ផ្តាច់ផ្តិលទាំងជីវាស្លាប់ត្រៀបត្រាគ្មានស្រណោះ
ពួកប៉ុល់ពតក៏វាកៀរដណ្តើមគ្នាបែកខ្ញែកអស់　　ជនកម្ពុជាត្រូវរងគ្រោះមិនចប់សោះព្រោះអាខ្មៅ ។

គ្រោះអាសន្នក្នុងគ្រានោះសូរគ្រាប់ផ្ទុះខ្លាំងអនេក　　ជ្រួលច្របល់គ្មានបានដេករែកស្ពាយរត់គ្មានទីដៅ
ស្លាប់របួសច្រើនពេកណាស់ខ្លះស្លាប់កូនសូន្យទាំងចៅ　　ទារកខ្លះស្លាប់ម៉ែឪនៅកំព្រាក្នុងស្មសាន ។

អង្គការកាកបាទខ្ញុំខ្មីឃ្មាតទៅសង្គ្រោះ　　ដឹកយកអ្នករបួសមកព្យាបាលជាច្រើនឡាន
ព្រមទាំងកូនកំព្រាអនាថាទាំងប៉ុន្មាន　　ចូលជំរំដោយប្រោសប្រាណបានក្សេមក្សាន្តផុតពីទុក្ខ ។

ឧបត្ថម្ភគ្រឿងបរិក្ខានិងអាហារទាំងឆៅឆ្អិន　　ដល់ជនឥណ្ឌូចិនដែលភៀសខ្លួនរកក្តីសុខ
ខ្លាចរបបនៃកុម្មុយនិស្តហើយគេចជៀសរត់ចោលស្រុក　　ដើម្បីឲ្យផុតទុក្ខរត់សម្រុកចូលស្រុកថៃ ។

ទោះយួនបាញ់ស្កាត់យ៉ាងណាក៏មិនរារួញថយក្រោយ　　គ្រាប់មីនផ្ទុះក៏ដោយរុលមិនថយទាំងប្រុសស្រី
ពុះពារប្តូរស្លាប់រស់ឆ្ពោះទៅរកលោកទីបី　　នឹងកសាងជីវិតថ្មីរកសេរីភាពថ្លៃថ្លា ។

ខំទ្រាំច្រើនខែឆ្នាំស៊ូរងកម្មក្នុងជំរំ　　រដ្ឋបាលថៃឃួបឃុំសៀមធាក់ច្រំឥតមេត្តា
ខ្លះត្រូវវាយសម្លាប់ប្លន់យកទ្រព្យរាល់មាសា　　ស្មើរតែរាល់ទិវារំលោភគ្នាទាំងបំពាន ។

ជំរំឡុមភីនីទីអវសាននៃស្រុកថៃ　　អាប់អួខ្លាំងពេកក្រៃដេកផ្ទាល់ដីដូចតិរច្ឆាន
ទឹកជ្រាំជាំកខ្វក់ស្អុយលាមកពេញទីស្ថាន　　មូសច្រើនខាំរំខានក្រហាយប្រាណអន្ទះសា ។

លុះបានឡើងយន្តហោះផ្លោះចេញផុតពីដីថៃ
បីដូចសត្វបក្សីរួចពីដៃព្រានពាលា
ហើរស្វែងរកសេរីក្នុងភពថ្មីរដ្ឋនានា
ខ្លះបានដល់ម៉ានីឡាតាមយថាកម្មទ្រទ្រង់ ។

រដ្ឋបាលហ្វីលីពីនឥតបៀតបៀនជនភៀសខ្លួន
គឺលាវខ្មែរនិងយួនគេថែថ្នមដោយផ្ចិតផ្ចង់
ព្រមទាំងជនជាតិគេរាប់អានខ្មែរដោយស្មោះត្រង់
ក្នុងជំរំមានព្រះសង្ឃលោកទ្រទ្រង់ពុទ្ធសាសនា ។

ខ្លះទៅម៉ាឡេស៊ីអូស្ត្រាលីស្រុកបារាំង
សហរដ្ឋអាមេរិកាំងមានកម្លាំងខ្លាំងមហិមា
ដឹកយកជនភៀសខ្លួនលាវខ្មែរយួនចូលភារា
ច្រើនសែននាក់ដោយគណនាឲ្យនៅជាអចិន្ត្រៃយ៍ ។

យីពុនអ៊ីតាលីស្វីសអូទ្រិសអាឡឺម៉ង់
បែលស៊ិកនូវែលសឺឡង់តៃវ៉ាន់ហុងកុងសិង្ហបុរី
អង់គ្លេសកាណាដាឥណ្ឌូណេស៊ីប្រទេសថៃ
ជួយស្រង់សត្វពីជលស័យរួចពីភ័យដោយករុណា ។

គុណូបការៈនៃសហប្រជាជាតិ
អង្គការកាកបាទមានគុណធ្ងន់ដ៏មហិមា
បានស្រង់សត្វដែលលិចលង់រសាត់ក្នុងមហាជលធារ
លាវវៀតណាមនិងកម្ពុជាដោយព្រហ្មវិហារធម៌ទាំងបួន ។

សូមសង្ខេបស្លេះសេចក្ដីដោយបទខ្លីត្រឹមនេះចុះ
ជនានុជនទាំងស្រីប្រុសចាំទុកចុះកុំភ្លេចខ្លួន
របបព្រៃខ្មែរក្រហមបានចារឹកទុកជាក្បួន
ប្រវត្តិសាស្ត្រផ្ដាំតកូនដល់ចៅទួតលួតលា[6]អើយ ។

យើងខ្ញុំជនភៀសខ្លួនមានចំនួនប្រាំមួយនាក់[7]
ត្រូវសៀមដេញទម្លាក់ភ្នំដងរែករួចម្ដងហើយ
លើកទីពីរតស៊ូទៀតចូលស្រុកសៀមមិនរាងឡើយ
ទម្រាំបានដល់ត្រើយត្រូវអស់ពេលពីរវស្សា ។

នៅក្នុងឆ្នាំមួយពាន់ប្រាំបួនរយប៉ែតសិបមួយ
ដប់ប្រាំពីរផុតទុក្ខព្រួយនៅកណ្ដាលខែកក្កដា
ត្រូវបានជិះយន្តហោះផ្លោះចេញផុតពីម៉ានីឡា
ចូលមកដល់អ៊ុយអេះអាមហាប្រទេសលោកសេរី ។

សូមថ្លែងអំណរគុណដល់លោកប្អូនសុវណ្ណជា
ដែលបានរ៉ាប់ធានាយកយើងខ្ញុំដោយមេត្រី
ឲ្យបានមករស់នៅក្នុងប្រទេសលោកទីបី
បានផុតពីទុក្ខភ័យមានសេរីភាពថ្លៃថ្លា ។

និពន្ធដោយ

វ៉ាន់ លី
ទីក្រុងឡូវែល, រដ្ឋម៉ាស្សាឈូសែត, សហរដ្ឋអាមេរិក គ.ស. ១៩៨២

---

[6] ត្រង់នេះគឺចង់សំដៅលើញាតិទាំងប្រាំពីរសន្តាន គឺ (១)ជីដូនជីតា (២)មាតាបិតា (៣)កូន (៤)ចៅ (៥)ចៅទួត (៦)ចៅលួត និង(៧) ចៅលា។

[7] ក្រុមគ្រួសារទាំងប្រាំមួយនាក់នោះ គឺតាទីវស៊ីមវ៉ាន់ ហៅវ៉ាន់លី, ហ្វបានហ្វ, នាងកែវ, នាងគង់, លីឈីវប៊ី, និងម៉ាតាន់ស៊ា។